

AUTHENTICATION
IN ART

AiA Art News-service

nrc.nl >

Prado: ze zijn wél van Bosch

Jheronimus Bosch-tentoonstelling De tentoonstelling met werk van Jeroen Bosch is nu in Madrid. Het Prado heeft forse kritiek op Nederlandse onderzoekers.

- Dirk Limburg
  - Koen Greven
- 28 mei 2016

Wel of niet 'echt'? Verzoeking van de Heilige Antonius van Jeroen Bosch.

Het Prado Museum heeft bij de presentatie van de Jeroen Bosch-expositie ongekend hard teruggeslagen naar Nederlandse onderzoekers die verschillende werken van de schilder als niet authentiek hebben bestempeld. Conservator Pilar Silva maakte voor een zaal vol met Spaanse en internationale journalisten de argumenten daarvoor van het Bosch Research and Conservation Project (BRCP) in een betoog van drie kwartier met de grond gelijk. „Op geen enkele wijze is er volgens ons overtuigend bewezen dat het niet om werk van *El Bosco* gaat”, aldus Silva. „Sterker nog; we weten zeker dat alleen hij deze schilderijen gemaakt kan hebben.”

De Nederlandse onderzoeker Matthijs IJssink laat in een eerste reactie weten „verrast” te zijn dat het Prado publiekelijk de tegenaanval heeft gekozen. „Het geeft wel aan dat ze ons onderzoek in ieder geval serieus nemen”, stelt de kunsthistoricus die het project coördineerde. Volgens het BRCP zou het Prado Museum met *De Keisnijing*, *De Zeven Hoofdzonden* en *Verzoeking van de Heilige Antonius* over werken beschikken die niet door Bosch zelf gemaakt zouden kunnen zijn.

IJssink stelde in november vorig jaar vier redenen te hebben voor „ernstige twijfel” over bijvoorbeeld *De Zeven Hoofdzonden*. Een zestiende-eeuwse Spaanse bron zou het toeschrijven aan een leerling die het werk uit eerbied met de naam Jheronimus Bosch signeerde. Alles van Bosch is op eikenhout geschilderd, deze op populier. En bovendien week de ondertekening en de schilderlaag af van de andere werken. „Wij kunnen de hand van Bosch er niet in vinden, maar we hebben het niet zo goed kunnen onderzoeken als andere werken”, aldus IJssink

Op geen enkele wijze is bewezen dat het niet om werk van Bosch gaat

Conservator Prado Museum

Het Prado Museum reageerde een half jaar geleden al uiterst verbolgen toen de Nederlandse onderzoekers hun conclusies via de Nederlandse tv bekendmaakten. De afspraak om de twee werken uit te lenen aan de Bosch-expositie van het Noordbrabants kwam te vervallen.

Het museum in Madrid maakte vrijdag op volgens hun de drukste bezochte persconferentie in het Prado ooit, op gedetailleerde wijze duidelijk dat er in hun ogen geen enkel „wetenschappelijk, gedocumenteerd of kunsthistorisch” bewijs is waarmee de beweringen kunnen worden gestaafd.

Uit eigen onderzoek van het Prado Museum zou blijken dat het gebruikte materiaal bij de drie werken wel degelijk uit de tijd van Bosch stamt. Verder zouden de Nederlandse onderzoekers Spaanse woorden uit een document verkeerd hebben geïnterpreteerd.

De expositie van het Prado werd aangekondigd als „de grootste ooit”. Maandag vindt de officiële opening plaats van *El Bosco. La exposición del V centenario* in de aanwezigheid van prinses Beatrix. IJssink zal er ook bij zijn. „Ik ben heel benieuwd naar de argumenten van het Prado”, zegt hij.